

TEXT: Zuzana Ottová
FOTO: Tomáš Otta

Tajemná Klášterka

Mnohé zahrady mají dlouhou historii, ale příležitost navštívit takovou, u níž se věk počítá na staletí, je spíše ojedinělá. O výjimečnou zahradu, jejíž jméno odkazuje na původní účel pozemku, se stará rodina paní Marie již tři sta let.

Klášterka nebo také Proboštka se rozkládá přímo v historickém centru města Kouřimi dosud chráněná středověkými hradbami. Bez nadsázky se o ní dá říct, že se v ní kráčí po dějinách.

Kromě zápisu v pozemkových knihách jsou toho dokladem i archeologické nálezy. Poprvé je země vydala v roce 1913 při kopání základů budoucího domu prarodičů současné majitelky Marie Dvořákové,

podruhé v roce 1978, když tehdejší zastupitelé města vůbec nebrali v potaz, že jde o soukromý pozemek, a rozhodli se na něm postavit zdravotnické zařízení. Vylvlastnění v zájmu obecného blaha by jistě nešlo zvrátit, nebýt toho, že se Mariinu bratrovi podařilo iniciovat archeologický průzkum. Vykopávky odhalily základy cisterciáckého kláštera s kostelem sv. Martina. Kostelní loď zabírala celou šíři zahrady a oltář se nacházel dokonce až za hranicí pozemku. Význam nálezů zachránil

dem k tomu, že veškeré pokusy o jeho obnovu skončily nezdarem, pozemek postupně zpustl. Na samém počátku 18. století došlo k převodu vlastnictví ve prospěch královského města Kouřim a roku 1729 bylo, jak praví archivní dokumenty, předáno na Matěje Lisku, prapředka paní Marie.

V novodobější historii tu Mariini předci hospodařili tak, jak v těch časech bylo běžné, pozemky postupně přecházely z otců na syny.

1 Dům, který postavili Mariini prarodiče, si i po sto letech uchoval původní vzhled

2 Kruhové venkovní sezení je prakticky umístěno proti vstupu do domu

3 Středověké hradby tvoří dosud polovinu oplocení pozemku

1
2
3

nejen zahradu, ale především historii, která se stále ukrývá několik metrů pod povrchem.

Archeologické artefakty jsou dnes součástí sbírek Muzea Kouřimska, ale mnohem větší část odpočívá zapomenuta v nevyhovujícím depozitáři. Marie proto před lety chtěla koupit dům sousedící se zahradou a vytvořit v něm muzeum, záměr se jí však nepodařilo uskutečnit.

ZAHRADA, KTERÁ VSTALA Z POPELA

Vznik zahrady Klášterka začíná zánikem proboštství, respektive jeho vypálením pražskými husity v roce 1421, tedy přesně před 600 lety. Vzhle-

4 Přestárlé ovocné stromy nahradila skupina okrasných jehličnanů

5 Kůlna vedle domu slouží dál svému účelu

6 V místě bývalého rajského dvora je dnes biotop s koupacím jezírkem

7 Rozsáhlou travnatou plochu člení skupinové výsadby

Posledním mužským dědicem se stal bratr paní Marie, který však zemřel v pouhých sedmačtyřiceti letech, a tak v roce 1992 převzala rodinné žezlo ona. Bylo to se vši prav-

děpodobností poprvé, kdy v rodové historii došlo k dědění Klášterky po přeslici. Marie neváhala ani chvíli, přestože pro ekonomku, která doposud dělila svůj život na pracovní cesty v zahraničí a domov v hlavním městě, nebylo snadné navázat na rodinnou tradici. Chuť a odhodlání jí ale nechyběly.

KLÁŠTERKA DOSLOVA ROZKVETLA

Zprvu se Marie snažila o kultivaci zahrady sama, ale omladit a udržovat sad a užitkovou zahradu o celkové rozloze víc jak 5 000 metrů čtverečních, a to jen o víkendech a dovolených, se ukázalo nad její síly. Náhoda jí poslala do cesty několik studentů zemědělství, kteří se

odborně ujali nejnmutnějších prací. Po odchodu do důchodu se s manželem přestěhovali do Klášterky natrvalo, a tak Marie má už na zahradu více času. V současnosti jí s pravidelnou údržbou i realizací nápadů pomáhají pracovníci zahradnické firmy z nedalekého Dobrého Pole.

Část přestárlých stromů už dávno zmizela a plochu pokrýval trávnik. Užitková zahrada se pozvolna přeměnila v obytnou. Listnáče a jehličnany vysazené do působivých skupinek posléze vytvořily příjemná odpočinková zákoutí.

V čele zahrady, kde stávala středověká bašta, vzniklo malé rozárium ohraničené nízkými živými plůtky a kovanými trellážemi. Sa-

možřejmě došlo také na opravu bašty, která je stejně jako hradby nemovitou národní kulturní památkou. Strohost opevnění zjemnil lem z nižších keříků a trvalkových záhonů.

VODNÍ PRVEK

Marie intuitivně cítila, že voda by přivedla do zahrady další život. Jenže realizovat to na pozemku, kde je z důvodu památkové ochrany zakázáno provádět jakékoliv výkopové práce, není vůbec jednoduché. Jako jediné místo, kde bylo možné na základě výsledků dalšího archeologického průzkumu a s následným souhlasem NPÚ tuto podmínku splnit, byl prostor bývalého rajského dvora, kolem něhož došlo

k navýšení terénu rozpadajícími se zdmi klášterních budov. V takto samovolně vytvořené prohlubni vznikl v roce 2007 rozsáhlý biotop s koupacím jezírkem, který tvoří ústřední prvek zahrady. Nezbytnou techniku starající se o čistotu vody ukrývá skalka ve středomořském stylu.

POTŘEBNÉ POHODLÍ

V rozlehlé zahradě by jedno venkovní sezení bylo jako nic, a tak je jich tu rozmístěno hned několik. U domu je instalováno originální s kovovými lavičkami tvarem kopírujícími kruhový stůl s kamennou deskou. Letos přibýly klasické půlkruhové lavičky, jedna kolem kme-

nu mladé lípy, druhá obepínající kmen staré hrušky.

Jako oživující prvky rozmístila Marie v zahradě velké osázené nádoby, na malém žebříňáku jsou na letním bytě domácí rostliny. Nepřehlédnutelné je i ohniště s velkým starožitným kotlem. K ukládání zahrádkářských potřeb slouží prostorná kůlna pamatující Mariiny předky. V levém západním rohu nedaleko vjezdové brány se našlo místo pro kryté stání pro auta, které pohledově cloní zeleň.

ŽIVÁ MINULOST

Přestože Marie zahradu proměnila v příjemnou venkovní obytnou zónu, nechala dál vyznívat i její

proboštství a jeho vazbách na historii královského města Kouřim. Všem, kteří o to projeví zájem, ochotně poskytne i další informace o dodnes magickém místě samotném, ale i o jeho třisetleté provázanosti s její rodinou. Pokračuje v tradici a snaží se naplňovat beze zbytku odkaz předchozích generací a uchovávat dědictví našich předků a zároveň k němu připojit i svoji vlastní stopu, což se jí zcela jistě daří.

klasterka.eu

- 8** Z bývalé bašty lze přehlédnout téměř celou zahradu
- 9** U jednoho z mnoha venkovních sezení jsou umístěny sluneční hodiny
- 10** Po opravě proměnila Marie prostor obranné bašty v malé rozárium
- 11** Lavička obíhající kmen staré hrušky vybízí k posezení

8 10

historii. Současnost je samozřejmě zastoupena více, ale dějiny se umí průběžně připomínat. Půda si stále v místech podzemních chodeb sedá, a tak si Marie musela zvyknout na to, že tam, kde byla včera rovná plocha trávníku, se jí nohy propadají do čerstvých jamek. Na nestabilní podloží nedávno doplatil i patnáctimetrový smrk u vstupní brány. V zahradě zůstal alespoň v podobě lavic a podstavce pod gril.

Marie zpřístupňuje zahradu veřejnosti u příležitosti různých kulturních akcí a v této souvislosti v ní rozmisťuje informativní tabulky, z nichž se návštěvníci dozvědí zajímavé informace o cisterciáckém

11